

С.П. Ситник

ФІЗИКА

ЗБІРНИК ЗАДАЧ

10–11 класи

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН

ББК 22.3я721
74.262.22
С41

Рецензенти:

вчитель фізики вищої категорії, старший учитель Великомоствівського
НВК «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів-ліцей», відмінник народної освіти

Кірик І. О.;

вчитель вищої категорії, старший учитель Великомоствівського
НВК «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів-ліцей»

Кірик Ю.І.

Ситник С.П.

С41 Фізика. Збірник задач. 10–11 кл. — Тернопіль: Навчальна книга –
Богдан, 2012. — 208 с.

ISBN 978-966-10-2546-1

Посібник містить задачі чотирьох рівнів складності з усіх розділів фізики академічного рівня за 10–11 класи.

Задачі укладено відповідно до усіх розділів фізики академічного рівня і є корисними при підготовці до тематичного оцінювання.

У кінці посібника подано таблиці фізичних величин та основні формули за курс 10–11 класів.

Видання розраховане на вчителів та учнів загальноосвітніх навчальних закладів.

ББК 22.3я721

Навчальне видання

СИТНИК Степан Павлович
ФІЗИКА. ЗБІРНИК ЗАДАЧ. 10–11 КЛАСИ

Головний редактор *Богдан Будний*

Редактор *Володимир Дячун*

Художник *Ростислав Крамар*

Комп'ютерна верстка *Андрія Кравчука*

Підписано до друку 02.01.2012. Формат 60×84/16. Папір друкарський.
Гарнітура SchoolBook. Умовн. друк. арк. 12,09. Умовн. фарбо-відб. 12,09.

Видавництво "Навчальна книга – Богдан"

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м.Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-06-07; 52-05-48; 52-19-66; (067) 350-18-70
publishing@budny.te.ua, office@bohnan-books.com www.bohdan-books.com

Охороняється законом про авторське право.

*Жодна частина цього видання не може бути використана
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва*

Передмова

Програма з фізики загальноосвітньої школи ставить конкретні вимоги до знань і вмінь учнів кожного класу. У ній зазначено, які саме формули учні повинні знати і застосовувати до розв'язування задач, якими приладами та обладнанням користуватися, які графічні залежності встановлювати між фізичними величинами тощо.

Мета посібника — забезпечити вчителя фізики системою задач і вправ, які дадуть можливість виявити рівень засвоєння учнями програмного матеріалу, вміння аналізувати вивчені фізичні явища, зіставляти факти і робити на їхній основі відповідні висновки, перевіряти експериментально здобуті результати і проводити дослідження та спостереження.

Даний посібник складається із задач чотирьох рівнів складності з усіх розділів фізики 10–11 класів загальноосвітньої школи. Сюди входять якісні, розрахункові, експериментально-якісні задачі, задачі за рисунками та графіками.

Посібник можна використовувати на уроках різних типів, також у позакласній роботі та на факультативних заняттях. Більшість задач посібника ґрунтується на практичному використанні знань з фізики. Розв'язуючи задачі, учні дістануть деякі відомості з різних галузей науки й техніки, з військової справи, більше будуть знати про те, як проявляються закони фізики в природі й побуті.

До більшості задач подано відповіді або розв'язки. В кінці посібника поміщено таблиці фізичних величин та основні формули за курс фізики 10–11 класів.

Даний посібник зорієнтований на академічний рівень навчання фізики. Достатня кількість необхідного матеріалу дає можливість використовувати його і для профільного рівня.

ISBN 978-966-10-2546-1

© Навчальна книга — Богдан,
майнові права, 2012

10 клас

1. Прямолінійний рівномірний рух. Середня швидкість. Відносність руху

Початковий рівень

- Наведіть приклади задач, у яких поїзд: а) можна вважати матеріальною точкою; б) не можна вважати матеріальною точкою.
- Чи можна прийняти за матеріальну точку снаряд при розрахунку дальності його польоту?
- Шлях чи переміщення показує лічильник на спідометрі автомобіля?
- За шлях чи за переміщення оплачує пасажир автобуса?
- Велосипедист їде по рівній дорозі. Які деталі велосипеда рухаються відносно землі по прямолінійних траєкторіях, а які — по криволінійних?
- Виразіть у метрах за секунду швидкість 72 км/год.
- Виразіть у кілометрах за годину 15 м/с.
- Яка швидкість більша: 5 м/с чи 36 км/год?
- Протягом 30 с поїзд рухався рівномірно зі швидкістю 54 км/год. Який шлях пройшов поїзд за цей час?
- Обчисліть швидкість лижника, що пройшов 16 кілометрів за 2 години.
- Наведіть приклади задач, при розв'язуванні яких людину можна вважати матеріальною точкою.
- Виразіть у метрах за секунду швидкість 81 км/год.
- За шлях чи за переміщення оплачує пасажир таксі?
- Яка швидкість більша: 18 м/с чи 72 км/год?

Середній рівень

- За даною траєкторією руху тіла знайдіть його переміщення при русі тіла з точки A в точку C (рис.1). Задачу розв'яжіть графічно.

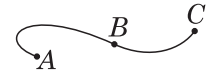

Рис. 1

- Поїзд довжиною 240 м, рухаючись рівномірно, пройшов міст за 2 хв. Яка швидкість поїзда, якщо довжина моста дорівнює 360 м?
- Скільки часу буде потрібно швидкому поїзду довжиною 150 м, щоб проїхати міст довжиною 850 м, якщо швидкість поїзда становить 72 км/год?
- Один автомобіль, рухаючись із швидкістю 12 м/с протягом 10 с, здійснив таке ж переміщення, як і другий за 15 с. Яка швидкість другого автомобіля, якщо обидва рухалися рівномірно?
- По озеру буксир тягне баржу зі швидкістю 9 км/год. Довжина буксира з баржею дорівнює 110 м. За який час буксир із баржею пройдёт повз теплохід, що стоїть біля пристані, якщо довжина теплохода становить 50 м?
- Рівняння руху тіла $x = 10 - 2t$. Опишіть цей рух (укажіть значення величин, що його характеризують), побудуйте графік $x(t)$.
- Залежність проекції швидкості рухомого тіла від часу задана формулою $v_x = v_x(t) = 10 + 10t$. За графіком визначте модуль переміщення через 1 с після початку руху.
- Рівняння руху лижника має вигляд $x = -20 + 5t$. Побудуйте графік $x(t)$. Визначте: а) координату лижника через 10 с; б) де був лижник за 5 с до початку спостереження; в) коли він буде на відстані 80 м від початку координат?
- Велосипедист їде зі швидкістю 36 км/год. Швидкість вітру дорівнює 2 м/с. Визначте швидкість вітру відносно велосипедиста, якщо: а) вітер зустрічний; б) вітер попутний.
- Швидкість човна відносно води дорівнює 4 км/год, а швидкість течії — 2 км/год. За який час човен пропливе 12 км за течією річки? Проти течії?
- Велосипедист протягом 1,5 год їхав зі сталою швидкістю 6 м/с. Який шлях він проїхав за цей час?

1098. Електричні нагрівники з опорами $R_1 = 3 \text{ Ом}$ та $R_2 = 48 \text{ Ом}$ по черзі підключають до джерела ЕРС. Кожен з них споживає при цьому однакову потужність $P = 1,2 \text{ кВт}$. Знайдіть силу струму при короткому замиканні джерела.
1099. Запобіжник виготовлено із свинцевого дроту перерізом $0,2 \text{ мм}^2$. При короткому замиканні сила струму досягла величини 20 А . Через який час після короткого замикання почне плавитися запобіжник? На скільки за цей час нагріваються підвідні мідні проводи, якщо їхній переріз 2 мм^2 ? Початкова температура запобіжника $27 \text{ }^\circ\text{C}$. Залежність опору від температури не враховуйте.
1100. Визначте масу мідних проводів, необхідних для монтажу двопровідної лінії передачі від джерела живлення з напругою 2400 В до споживача, який знаходиться на відстані 5 км від джерела напруги. Потужність, яка передається споживачу, дорівнює 60 кВт . Спад напруги в лінії електропередачі становить 8% .
1101. У колі (рис. 89) опори резисторів дорівнюють: $R_1 = 2 \text{ Ом}$, $R_2 = 6 \text{ Ом}$, $R_3 = 8,95 \text{ Ом}$, $R_4 = 3 \text{ Ом}$. До якої температури треба нагріти резистор з опором R_3 , щоб через гальванометр не йшов струм? Температурний коефіцієнт опору $\alpha = 0,1 \cdot 10^{-3} \text{ К}^{-1}$. Початкова температура резистора з опором R_3 дорівнює $20 \text{ }^\circ\text{C}$.

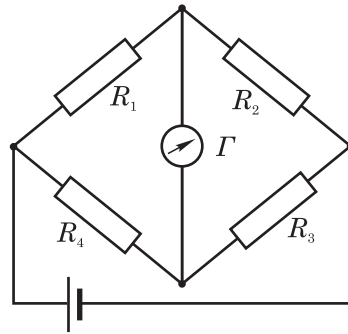

Рис. 89

1102. Під час електролізу води крізь ванну протягом 5 хв ішов струм силою 20 А . Яка температура кисню, що виділився при цьому, якщо він містився в об'ємі 1 л під тиском 2 атм ? Електрохімічний еквівалент кисню $k = 8,29 \cdot 10^{-8} \text{ кг/Кл}$.
1103. До електролітичної ванни, яка містить слабкий розчин сульфатної кислоти, прикладена різниця потенціалів 40 В . Газоподібний водень, який виділяється на катоді, збирають у посудину об'ємом 400 см^3 . Через певний час тиск водню в посудині досягає $1,215 \cdot 10^9 \text{ Па}$ за температури $20 \text{ }^\circ\text{C}$. Визначте роботу, виконану джерелом струму.

1104. Визначте концентрацію електронів у пучку електронно-променевої трубки осцилографа поблизу екрана. Переріз пучка 1 мм^2 , сила струму $1,6 \cdot 10^{-6} \text{ А}$. Електрони вилітають з катода без початкової швидкості й прискорюються електричним полем з різницею потенціалів 28 500 В .
1105. Для покриття ложок сріблом струм, сила якого дорівнює $1,5 \text{ А}$, проходить через розчин солі срібла впродовж 6 год . Площа поверхні однієї ложки дорівнює 50 см^2 . Яка товщина відкладеного металу, якщо було покрито 9 ложок?
1106. За якої напруги відбувається електроліз оксиду алюмінію, якщо для виділення 1 кг алюмінію витрачається $30 \text{ кВт} \cdot \text{год}$ електричної енергії? ККД електролітичної ванни дорівнює 80% .
1107. Визначте силу струму в резисторі R_4 (рис. 90), якщо опори резисторів дорівнюють: $R_1 = 2 \text{ Ом}$, $R_2 = 3 \text{ Ом}$, $R_3 = 7,55 \text{ Ом}$, $R_4 = 2 \text{ Ом}$, $R_5 = 5 \text{ Ом}$, $R_6 = 10 \text{ Ом}$. Напруга на ділянці кола $U = 100 \text{ В}$.

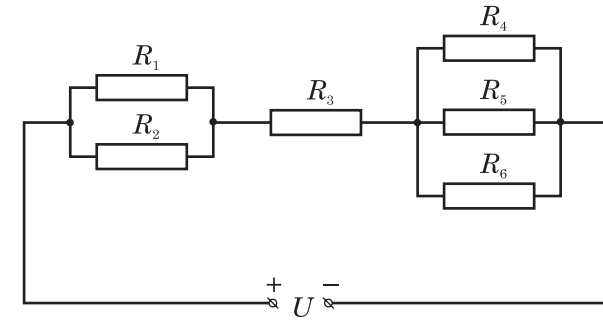

Рис. 90

1108. Визначте відношення потужностей, які виділяються в резисторах $R_1 = 1 \text{ Ом}$ і $R_2 = 2 \text{ Ом}$ (рис. 91), до повної потужності, яку розвиває джерело струму (ККД кола). Внутрішній опір джерела $r = 0,5 \text{ Ом}$.
1109. Якою повинна бути ЕРС акумулятора, ввімкненого в електричне коло, схема якого зображена на рисунку 92, щоб напруженість електричного поля у плос-

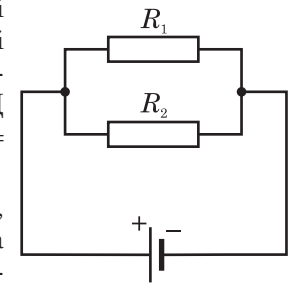

Рис. 91

- R — зовнішній опір кола; $[R] = 1$ Ом;
 r — внутрішній опір кола; $[r] = 1$ Ом.
17. $F = B \cdot |I| \Delta l \cdot \sin \alpha$ — закон Ампера;
 F — сила Ампера; $[F] = 1$ Н;
 B — індукція магнітного поля; $[B] = 1$ Тл;
 I — величина струму; $[I] = 1$ А;
 Δl — довжина відрізка провідника; $[\Delta l] = 1$ м;
 α — кут між магнітною індукцією і відрізком провідника.
18. $F_{\pi} = |q_0| v B \cdot \sin \alpha$;
 F_{π} — сила Лоренца; $[F_{\pi}] = 1$ Н;
 q_0 — заряд, що переноситься частинкою; $[q_0] = 1$ Кл;
 v — швидкість руху частинки; $[v] = 1$ м/с;
 B — індукція магнітного поля; $[B] = 1$ Тл;
 α — кут між вектором швидкості і вектором магнітної індукції.
19. $\varepsilon_i = -\frac{\Delta \Phi}{\Delta t}$;
 ε_i — ЕРС індукції; $[\varepsilon_i] = 1$ В;
 $\Delta \Phi$ — зміна магнітного потоку; $[\Phi] = 1$ Вб;
 Δt — час зміни магнітного потоку; $[\Delta t] = 1$ с.
20. $\varepsilon_{is} = -L \frac{\Delta I}{\Delta t}$;
 ε_{is} — ЕРС самоіндукції; $[\varepsilon_{is}] = 1$ В;
 L — індуктивність; $[L] = 1$ Гн;
 ΔI — довжина відрізка провідника; $[\Delta I] = 1$ м;
 Δt — час зміни магнітного потоку; $[\Delta t] = 1$ с.
21. $T = 2\pi\sqrt{LC}$ — формула Томсона;
 T — період коливань у коливальному контурі; $[T] = 1$ с;
 L — індуктивність котушки; $[L] = 1$ Гн;
 C — ємність конденсатора; $[C] = 1$ Ф.
22. $W_m = \frac{LI^2}{2}$;
 W_m — енергія магнітного поля струму; $[W_m] = 1$ Дж;
 L — індуктивність кола; $[L] = 1$ Гн;
 I — струм, що проходить по колу; $[I] = 1$ А.

23. $I = \frac{\varepsilon}{\sqrt{R^2 + (\omega L - \frac{1}{\omega C})^2}}$ — закон Ома для кола змінного струму;
 I — струм; $[I] = 1$ А;
 ε — електрорушійна сила; $[\varepsilon] = 1$ В;
 R — активний опір кола; $[R] = 1$ Ом;
 ωL — індуктивний опір кола;
 $\frac{1}{\omega C}$ — ємнісний опір кола;
 C — ємність; $[C] = 1$ Ф;
 L — індуктивність; $[L] = 1$ Гн;
 $\omega = 2\pi n$ — циклічна частота коливань.
24. $k = \frac{U_1}{U_2} = \frac{N_1}{N_2}$; k — коефіцієнт трансформації;
 U_1 — модуль напруги на затискачах первинної обмотки;
 $[U_1] = 1$ В;
 U_2 — модуль напруги на затискачах вторинної обмотки;
 $[U_2] = 1$ В;
 N_1 — кількість витків на первинній обмотці трансформатора;
 N_2 — кількість витків на вторинній обмотці трансформатора.
25. $v = \lambda \nu$;
 v — швидкість поширення хвилі; $[v] = 1$ м/с;
 λ — довжина хвилі; $[\lambda] = 1$ м;
 ν — частота коливань; $[\nu] = 1$ Гц = 1 с⁻¹.
26. $n = \frac{\sin \alpha}{\sin \beta} = \frac{v_1}{v_2}$ — закон заломлення світла;
 n — показник заломлення другого середовища відносно першого;
 α — кут падіння;
 β — кут заломлення;
 v_1 — швидкість світла в першому середовищі; $[v_1] = 1$ м/с;
 v_2 — швидкість світла в другому середовищі; $[v_2] = 1$ м/с.
27. $D = \frac{1}{F}$;
 D — оптична сила лінзи; $[D] = 1$ дптр;
 F — фокусна відстань; $[F] = 1$ м.